

С.М. Корнієнко, Я.П. Кодлюк

Батьківські збори у початкових класах: зміст та методика проведення

Навчально-методичний посібник

*Схвалено комісією з педагогіки та методики
початкового навчання Науково-методичної Ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки України
до використання у навчально-виховному процесі
загальноосвітніх навчальних закладів*

**ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН**

ББК 74.205

К67

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, академік АН ВШ України

Фицула М.М.;

доктор педагогічних наук, професор
Ізмаїльського гуманітарного університету

Кичук Н.В.;

методист з початкового навчання Тернопільського обласного
комунального інституту післядипломної педагогічної освіти

Морська Я.Ф.

*Схвалено комісією з педагогіки та методики
початкового навчання Науково-методичної Ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки України
до використання у навчально-виховному процесі
загальноосвітніх навчальних закладів
(Протокол № 11 від 25 грудня 2007 р.)*

Корнієнко С.М., Кодлюк Я.П.

К67 Батьківські збори у початкових класах: зміст та методи-
ка проведення: Навчально-методичний посібник. — Терно-
піль: Навчальна книга — Богдан, 2008. — 144 с.

ISBN 978-966-408-404-5

У посібнику розкрито тематику, зміст, форми і методи проведення
батьківських зборів у початкових класах; подано рекомендації щодо ор-
ганізації навчання і виховання дітей в умовах сім'ї.

Посібник адресований учителям початкових класів, студентам фа-
культетів підготовки вчителів початкових класів. Його можуть викорис-
товувати також батьки.

ББК 74.205

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

© Корнієнко С.М., Кодлюк Я.П., 2008

© Навчальна книга — Богдан, макет,
художнє оформлення, 2008

ISBN 978-966-408-404-5

ЗМІСТ

Передмова	5
1 клас	11
Тема 1. Як підготувати дитину до школи	12
Тема 2. Ваша дитина стала школярем	18
Тема 3. Молодші школярі. Які вони?	23
Тема 4. Режим дня першокласника	25
Тема 5. Гра — не просто забава	30
Тема 6. Умови успішного виховання дітей в сім'ї	31
Тема 7. Здібності. Коли і як вони розвиваються	36
Тема 8. Батько як вихователь	37
Тема 9. Від усієї душі	41
2 клас	47
Тема 1. Зміст і організація навчально-виховного процесу в 2 класі	48
Тема 2. Підручник як засіб навчання, виховання і розвит- ку молодших школярів	49
Тема 3. Трудове виховання дітей у сім'ї	53
Тема 4. Людську гідність формуйте з дитинства	55
Тема 5. Взаємовідносини між батьками в сім'ї та їхній вплив на формування в дитини правової культури ...	58
Тема 6. Вчіть дитину вчитися	59
Тема 7. Дбайте про культуру поведінки дитини	63
Тема 8. Виховання чуйності та доброти	65
Тема 9. Проблеми вільного часу й організація літнього від- починку дітей	69
3 клас	71
Тема 1. Зміст і організація навчально-виховного процесу в 3 класі	72
Тема 2. Щаслива сім'я. Яка вона?	73
Тема 3. Естетичне виховання молодших школярів	77
Тема 4. Допомога може бути різною	78
Тема 5. Незмінний вихователь — рідна мова	83

Тема 6. Проблеми спілкування батьків і дітей. Педагогічний такт батьків.....	85
Тема 7. Екологічне виховання дітей у сім'ї.....	88
Тема 8. Тато, мама і я — спортивна сім'я.....	91
4 клас	95
Тема 1. Зміст і організація навчально-виховного процесу в 4 класі.....	96
Тема 2. Вчимо працювати з підручником.....	97
Тема 3. Статеве виховання молодших школярів.....	102
Тема 4. Формування в молодших школярів загальнонавчальних умінь і навичок.....	107
Тема 5. Коли телебачення — друг дітей, а коли — ворог?	112
Тема 6. Наркоманія — життєва трагедія.....	116
Тема 7. Батьки — перші вихователі дитини.....	120
Тема 8. Запитуєте — відповідаємо.....	124
Додатки	125
А. Структурно-логічна схема батьківських зборів.....	126
Б. Пам'ятка (педагогічні поради щодо використання домашнього фізкультурного майданчика як засобу фізичного вдосконалення дитини).....	127
В. Картка динаміки фізичного здоров'я.....	128
Г. Тестові спортивні нормативи для визначення рівня фізичної підготовленості молодших школярів.....	129
Ґ. Пам'ятка для родини.....	130
Д. Таблична анкета на учня 1-го класу.....	133
Е. Орієнтовне положення про батьківські комітети (ради) загальноосвітніх навчальних закладів.....	133
Є. Батькам про права дитини.....	138
Рекомендована література	140

ПЕРЕДМОВА

Сім'я, родина — один із головних виховних інститутів, значення якого у формуванні особистості дитини важко переоцінити. Саме родина вводить людину в світ соціальних стосунків; є тією вічною цінністю, що створює порівняно незалежне від соціальних катаклізмів середовище, атмосферу психологічної захищеності. Вона допомагає долати життєві випробування, дає реальну підтримку, вселяє віру у власні сили і краще майбутнє. Значний діапазон впливу й унікальність методів педагогічної і психологічної дії сім'ї робить її одним із найпотужніших засобів сучасного процесу виховання.

Суспільно-політичні умови, в яких функціонує сучасна українська сім'я, характеризуються соціально-економічною своєрідністю та невисоким рівнем усвідомлення громадянами пріоритетності особистості людини, її гармонійного розвитку. Статистика свідчить, що сьогодні понад 65% молодих батьків, народжуючи дітей, не мають чіткого уявлення про мету, завдання, форми та методи виховання дітей; 20% керуються досвідом народної педагогіки, виховуючи власних дітей так, як їх самих виховували батьки; лише 15% мають належні психолого-педагогічні знання, ознайомлені з науково-педагогічною літературою¹.

Батькам нинішніх дітей доводиться стикатися як з типовими труднощами (дитина неслухняна, різка у спілкуванні з дорослими, не хоче вчитися, хапається то за одне, то за інше, не вміючи нічого довести до кінця), так і специфічними. Сьогоднішні малюки відрізняються від дітей попередніх поколінь тим, що:

— живуть в економічно, психологічно і соціально нестабільній, нерідко несприятливій ситуації;

¹ Навіщо батькам ходити до школи / Упор. М. Голубченко. — К.: вид. дім «Шкільна освіта»: Вид. Л. Галіцина, 2006. — 128 с.

- 17.30 — 19.00 — перебування на повітрі, заняття у спортивних гуртках
 19.00 — 20.30 — вечеря, заняття улюбленими справами
 20.30 — 21.00 — підготовка до сну
 21.00 — 7.00 — сон

Тема 5. ГРА — НЕ ПРОСТО ЗАБАВА

(збори-практикум)

- I. Значення гри для загального розвитку дитини.
- II. «Домашні» ігри.
- III. Загальні правила ігор.

I. Значення гри для загального розвитку дитини.

Шестирічний малюк пішов у школу. Він уважно слухає вчителя, виконує його вказівки, оволодіває знаннями, але психологічно ще залишається дитиною, яка любить гратися. Тобто зміна провідної у дошкільному віці ігрової діяльності на навчальну відбувається не зразу, а поступово. Гра допомагає школяреві включитися у навчання, оволодівати складною «професією» учня. Вона впливає на розвиток пам'яті, мислення, уяви, сприяє процесу засвоєння знань, умінь і навичок, збагачує соціальний досвід дитини. Крім того, спільна гра з малюком має ще один важливий аспект: лише через спілкування з дитиною дорослий проникає в її душу, сприяє виникненню довіри і взаєморозуміння.

II. «Домашні» ігри.

Учені по-різному класифікують ігри: творчі та з правилами; сюжетно-рольові, дидактичні та ін. Ми поговоримо з вами про так звані «домашні» ігри. Ви можете гратися з дітьми тоді, коли відпочиваєте чи готуєте вечерю, йдете по вулиці або їдете в троллейбусі.

Наведемо деякі з них:

Яке слово довше?

— *Зараз ми з тобою будемо порівнювати слова. Я назву два слова, а ти визнач, яке з них довше. Запам'ятай: порівнювати треба самі слова, а не ті речі, які ними називаються.*

Хвіст — хвостик, черв'ячок — змія, кіт — кошеня, ніж — голка, річка — стрічка.

Знайди «зайве» слово

Дуб, сосна, бузок, ялина.

Капуста, слива, картопля, морква.

Що я задумала?

— Я задумала якийсь предмет. Відгадай, що я задумала. Але для цього постав мені кілька запитань, які допоможуть тобі дізнатися про це.

Хто більше скаже?

— Позмагаймося, хто поставить більше запитань до одного і того ж предмета.

Назви предмет

— Назви п'ять предметів жовтого (або іншого) кольору; п'ять предметів з пластмаси; п'ять предметів, однакових за формою...

III. Загальні правила ігор (складені на основі рекомендацій сім'ї Нікітіних¹).

1. Гра повинна приносити радість і дитині, й дорослому.
2. Зацікавте дитину, але не змушуйте її гратися, не викликайте перенасичення грою.
3. Усі завдання діти мають виконувати самостійно.
4. Завдання мусять бути посильними для дітей.
5. Більше хваліть малюка за успіхи.
6. Не стримуйте рухову активність дитини, створюйте в грі невимушену обстановку.
7. Влаштовуйте змагання на швидкість вирішення ігрових завдань.

Тема 6. УМОВИ УСПІШНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В СІМ'І

(збори-лекція)

- I. Сім'я — міцний і дружний колектив.
- II. Здоровий сімейний мікроклімат.
- III. Довір'я у вихованні.
- IV. Ставлення до найстарших членів родини.
- V. Єдність вимог усіх дорослих у ставленні до дітей.

¹ Нікітін Б.П., Нікітіна Л.О. Ми та наші діти / Пер. з рос. А.М. Лук'янець; Передм. М.М. Амосова. — К.: Молодь, 1989. — 240 с.

Тема 1. ЗМІСТ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В 4 КЛАСІ

- I. Перелік навчальних предметів, які вивчаються в 4 класі, їх характеристика та дидактико-методичне забезпечення.
- II. Основні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.
- III. Ознайомлення з планом виховної роботи.
- IV. Організаційні питання.

I. Перелік навчальних предметів, які вивчаються в 4 класі, їх характеристика та дидактико-методичне забезпечення.

II. Основні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

У 4 класі закріплюються й уточнюються навички свідомого, правильного, виразного читання вголос (не менше 80 слів за хвилину) і читання мовчки (не менше 100 слів за хвилину). Діти вчать співвідносити прочитаний твір з певним жанром (казка, вірш, оповідання, повість, повість-казка, байка, п'єса); свідомо і достатньо повно відтворювати зміст прочитаного; виділяти основні та другорядні ознаки; самостійно визначати тему та головну думку твору; складати план. Четвертокласники мають знати напам'ять 8–10 віршів, 23 уривки з прозових творів, 8–10 прислів'їв; уміти за формальними ознаками книжки (обкладинка, титульний аркуш, передмова, ілюстрації, зміст) самостійно визначати орієнтовний її зміст; добирати дитячі книжки за завданням учителя та із власної ініціативи.

Учні четвертого класу мають знати напам'ять український алфавіт; уміти користуватися орфографічним словником; знаходити головні й другорядні члени речення; розрізняти частини мови; списувати текст з рукописного і друкованого шрифтів обсягом 60–80 слів; записувати під диктування текст обсягом 60–80 слів; дотримуватися гігієнічних і технічних правил письма.

Важливо дбати про те, щоб діти осмислено говорили і писали; з повагою ставилися до думки інших людей; вміли міркувати, наводити переконливі аргументи, відстоювати власну думку.

У 4 класі діти вчать читати, записувати і порівнювати багатоцифрові числа, виконувати усні й письмові обчислення; отримують найпростіші уявлення про дріб; розв'язують складені задачі на 2–4 дії.

Важливе місце в навчанні займає формування геометричних уявлень і понять. Учні вчать розпізнавати плоскі та об'ємні гео-

метричні фігури; будувати розгортку куба за зразком та обчислювати його площу.

Діти мають вміти тримати в порядку робоче місце та навчальне приладдя, планувати свою діяльність, доводити правильність власної думки, користуватися прийомом осмисленого запам'ятовування, оцінювати якість виконаної роботи, здійснювати самота взаємоконтроль, використовувати відомі способи перевірки навчального матеріалу.

З 28 по 31 травня для учнів 1–4 класів організуються навчальні екскурсії, а після них проводиться підсумкове оцінювання навчальних досягнень четвертокласників, яке передбачає визначення відповідності освітнього рівня учнів 4-х класів вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти. Державній підсумковій атестації підлягають результати навчальної діяльності школярів з української мови, українського читання та математики.

III. Ознайомлення з планом виховної роботи.

IV. Організаційні питання.

Тема 2. ВЧИМО ПРАЦЮВАТИ З ПІДРУЧНИКОМ

(збори-лекція)

- I. Навчальний текст — важливий структурний компонент підручника.
- II. Основні види роботи з текстом.
- III. Правила читання (за І. Огієнком).

Відомо, що структура підручника включає текст та позатекстові компоненти (апарат організації засвоєння, ілюстративний матеріал, апарат орієнтування). Якщо у книжках для 1–2 класів переважають позатекстові компоненти, то на подальших етапах навчання домінують тексти. Тому основна увага в роботі з підручником у 4 класі має приділятися виробленню в дітей уміння працювати з текстовим матеріалом підручника.

Найпоширенішими видами роботи над текстом є:

- обговорення заголовка;
- відповіді на запитання за змістом прочитаного;
- самостійне формулювання запитань до тексту;
- кількаразове перерхитування твору;